

GRŴP DYDDIO HEN DAI CYMREIG

www.datingoldwelshhouses.co.uk

DATING OLD WELSH HOUSES GROUP

CYLCHLYTHYR 4- Mawrth 2013

Rhif Elusan Gofrestredig 1131782 Registered Charity No.

NEWSLETTER 4 - March 2013

DIGWYDDIADAU DIWEDDAR

Mae pob lle ar y digwyddiadau'n cael eu bwcio'n gyflym fel arfer, felly gwnewch gais am le yn gynnar! Roedd Bennar, Penmachno, yn llawn at yr ymylon ar gyfer ein taith a'n digwyddiad cymdeithasol yn Rhagfyr; diolch o galon i Geraldine am y lluniaeth ysgafn. Mwynhawyd ymweliad Ionawr â thŷ'r abad yn Y Fanner yn fawr. Cafwyd cynulleidfa deilwng yn y ddarlith Gymraeg yn Chwefror ac roedd nifer o rai nad ydynt yn aelodau'n bresennol. Bu'r teithiau cerdded i Gefn y Fan a Chesail Gyfarch yn fodd i'r rhai oedd yn bresennol weld safleoedd tai o'r 14^{eg} ganrif ar ddyddiau heulog ond rhewllyd.

Y Fanner, Llanilltud. (tŷ'r Abad / Abbot's house)

DIGWYDDIADAU HAF 2013

MAY 20^{fed}: Taith dywysedig o gwmpas **Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Aberystwyth**; Cyrraedd am 10.30; gadael tua 4.00 p.m.; ymweliad ag adrannau a sgwrs a chwestiynau; Teithio: rhannu ceir a phetrol; prynu eich cinio eich hun. £4 yr un

MEHEFIN 21^{ain}: 2.00pm AGM i'r holl aelodau; 3.00 p.m. **darlith gyhoeddus** yn Saesneg: "**Who built the old Houses of Penmachno? The Social & Economic background to the "great re-building" in C16th Snowdonia**": Frances Richardson, hanesydd lleol. Lleoliad: Pengwern Arms, Llan Ffestiniog. Rhad ac am ddim.

GORFFENNAF 2-4 Taith Astudiaeth: Tai ffram waith coed ar Ffin Canolbarth Cymru. Arweinydd: Duncan James.

Diwrnod 1: ymweld â Thŷ Mawr, Castell Caereinion, Y Trallwng; gwesty 3 seren yn Henffordd; sgwrs gyda'r nos.

Diwrnod 2: teithiau tywysedig i dai fframwaith coed a phentrefi: Weblai, Pembridge, Llanllieni.

Diwrnod 3: Ymweliad â Llanandras a Llwydlo; dychwelyd adref. **Cost:** £183 (£20 ychwanegol am ystafell sengl) Neilltuwch le yn awr.

RECENT EVENTS

All events are now usually fully booked, so apply early! Bennar, Penmachno, was bursting at the seams for our December tour and social event; many thanks to Ger aldine for the refreshments. The January visit to the abbot's house of Y Fanner was much appreciated. The February Welsh lecture was very well attended, with many non members present. The March walks to Cefn y Fan and Gesail Gyfarch enabled those present to see 14th century house sites clearly in sunny but freezing conditions.

Cefn y Fan, Dolbenmaen (destroyed / difrodwyd 1403)

SUMMER 2013 EVENTS

MAY 20th: Guided tour of the **National Library of Wales, Aberystwyth**; Arrive at 10.30; leave around 4.00 p.m.; tour of departments & talk + questions; Travel: share cars & petrol; buy own lunch. £4 each

JUNE 21st: 2.00pm AGM for all members; 3.00 p.m. **public lecture** in English: "**Who built the old Houses of Penmachno? The Social & Economic background to the "great re-building" in C16th Snowdonia**": Frances Richardson, local historian.

Venue: Pengwern Arms, Llan Ffestiniog. No charge

JULY 2-4 Study Tour: Timber-framed Houses of the Mid-Wales Border. Guide: Duncan James.

Day 1: visit Ty Mawr, Castell Caereinion, Welshpool; 3 star hotel in Hereford; evening talk.

Day 2: guided visits to timber-framed houses & villages: Weobley, Pembridge. Leominster etc

Day 3: Visit Presteigne & Ludlow; return journey.

Cost: £183 (£20 single room supplement) Book now.

NEWID YN Y DREFN O NEILLTUO LLE

Daliwch ati i neilltuo lle ar gyfer pob digwyddiad ac ymweliad drwy Wally Barr, Cydgysylltydd Digwyddiadau, gan ddefnyddio'r ffurflenni bwcio arferol. Ond o hyn ymlaen **pei diwch â phostio eich sic neu arian ymlaen llaw** oherwydd cesglir pob taliad bellach mewn **arian / drwy sic ar ddiwrnod y digwyddiad**. Bydd rhaid i rai a neilltuodd le ond na fynychodd y digwyddiad dalu er hynny!

TÂL AELODAETH

Cofiwch fod y **tâl aelodaeth blynyddol** o £10 yn ddyledus ar Ebrill 1. Dylai'r rhai nad ydynt yn talu drwy archeb sefydlog afon sic yn daladwy i'r Grŵp Dyddio Hen Dai Cymreig i Zoë Henderson, Ysgrifennydd Aelodaeth, Caerfallen, Rhuthun, Sir Ddinbych LL15 1SN. Os hoffech dalu drwy Archeb Sefydlog sy'n hwylus iawn ac sy'n golygu nad oes raid i chi anfon sic bob blwyddyn, llenwch y ffurflen archeb sefydlog o'r wefan neu gofynnwch i mi anfon un i chi a'i hanfon yn ôl i mi yn lle hynny.

E-byst: Os oes gennych chi e-bost ond nad ydych chi wedi derbyn gair gan y Grŵp drwy e-bost a fydddech chi gystal â chadarnhau eich e-bost gyda Zoë fel y gall ei ychwanegu/gywiro yn y gronfa ddata. Bydd hyn yn fodd i chi dderbyn gwybodaeth yn llawer cynt. zoehenderson123@btinternet.com

CYFARFODYDD CANGHENNAU

Maen nhw'n parhau i gael eu cynnal bob mis yn Sir Ddinbych, Meirionnydd a Chonwy. Bydd pob cangen yn dewis ei rhaglen ymweliadau ac ymchwil ei hun ac yn anfon gair i'r Cylchlythyr yn ei thro. Diolch i Peter Thompson am y cyfraniad o Feiri onnydd.

YNYS MÔN a SIR GAERNARFON

Gwahoddir aelodau sydd â diddordeb mewn ffurfio canghennau ar y cyd neu ar wahân i gyfarfod am 2.00 p.m. **ddydd Mercher Mai 22^{ain}** yn Archifdy Caernarfon.

Bydd **YMDDIRIEDOLWYR y GRŴP** yn cyfarfod bob chwarter:

Mr Richard Cuthbertson, Cadeirydd. (grŵp TG)
Mrs Margaret Dunn, Cyfarwydd Prosiect a Grŵp.
Mrs Glenys Brown, Trysorydd y Prosiect.
Mr Peter Masters, Rheolwr y wefan; (grŵp TG)
Dr Wally Barr, Cydgysylltydd Digwyddiadau a chynrychiolydd cangen Sir Ddinbych.
Ms Zoe Henderson, Ysgrifennydd Aelodaeth.
Mr John Townsend, Trysorydd y Grŵp a chynrychiolydd cangen Meirionnydd (grŵp TG)
Mr Dilwyn Gray-Williams, (grŵp TG)
Mr Keith Houghton, (grŵp TG)
Mr H Llew Williams, (grŵp TG)
Mr Peter Thompson, (grŵp TG, cynrychiolydd cangen Meiri onnydd)
Mr Tony Scharer, (cynrychiolydd cangen Conwy)
Miss Dinah M Pickard, (cangen Meirionnydd)
Mrs Iola Wyn Jones, (cangen Conwy)
Mrs Janice Dale, (cangen Sir Ddinbych)
Mr W T (Bill) Jones

CHANGE IN BOOKING ARRANGEMENTS

For all events and visits please continue to book your place through Wally Barr, Events Coordinator, using the usual booking forms. However, from now on **do not post your cheque or cash in advance** because all payments will now be collected in **cash / by cheque on the day** of the event. Any booked non-attenders will still have to pay!

MEMBERSHIP REMINDER

Please remember that the **annual membership fee** of £10 is due on April 1st. Those of you who do not pay by standing order should send a cheque made payable to Dating Old Welsh Houses Group to Zoë Henderson, Membership Secretary, Caerfallen, Ruthin, Denbighshire LL15 1SN. If you would like to pay by Standing Order which is very convenient and means you do not have to send a cheque each year please fill in a standing order form from the website or ask me to send you one and send that to me instead.

E Mails: If you have an email but have not received communications from DOWHG via email please would you confirm your email to Zoë so it can be added/corrected in the database. This will enable you to receive information much quicker.

zoehenderson123@btinternet.com

BRANCH MEETINGS

These continue to be held monthly in Denbighshire, Merioneth & Conwy. Each branch selects its own programme of visits & research & takes it in turn to write for the Newsletter. Thanks to Peter Thompson for the Merioneth contribution.

ANGLESEY & CAERNARFONSHIRE

Members interested in forming joint or separate Branches are invited to a meeting at 2.00 p.m. on **Wednesday 22nd May** in the Caernarfon Record Office.

The **GROUP'S TRUSTEES** meet quarterly & are:

Mr Richard Cuthbertson, Chairman. (IT group)
Mrs Margaret Dunn, Project & Group Director.
Mrs Glenys Brown, Project Treasurer.
Mr Peter Masters, Website manager; (IT group)
Dr Wally Barr, Events Co-ordinator & branch rep. for Denbighshire.
Ms Zoe Henderson, Membership Secretary.
Mr John Townsend, Group Treasurer & Merioneth branch rep., (IT group)
Mr Dilwyn Gray-Williams, (IT group)
Mr Keith Houghton, (IT group)
Mr H Llew Williams, (IT group)
Mr Peter Thompson, (IT group, Merioneth branch rep.)
Miss Dinah M Pickard, (Merioneth branch rep.)
Mr Tony Scharer, (Conwy branch rep.)
Mrs Iola Wyn Jones, (Conwy branch rep.)
Mrs Janice Dale, (Denbighshire branch rep.)
Mr W T (Bill) Jones

CYSWLLT: Margaret Dunn

Ffôn: 01766 890550: brynbedd1@gmail.com.

www.datingoldwelshhouses.com.

CONTACT: Margaret Dunn

Tel: 01766 890550: brynbedd1@gmail.com.

www.datingoldwelshhouses.com.

Cylchgrawn Meirionnydd

Daw'r cylchlythyr cyntaf â naws lleol gan wirfoddolwyr Meirionnydd gyda newyddion am ddatblygiadau yn y fan yma. Wrth i gyfnod cychwynnol y Prosiect, gyda dyddiad blwyddgylch, dehongli adeiladau a hanes tai, ddod i ben mae cynlluniau bellach ar droed i wneud ymchwil pellach mewn meysydd penodol er mwyn gwella ein dealltwriaeth o gyd-destun cymdeithasol yr adeiladau yr ydym wedi eu harchwilio hyd yn hyn. Crybwyllwyd y tai yn Nyffryn Maentwrog. Mae deunydd archif da wedi ein galluogi ni i gasglu gwybodaeth elfennol am ddatblygiad tird daliad a stadau a gobeithiwn astudio hyn yn fanylach.

Llwyndu, Llanaber

Nid yw Ffestiniog yn unigryw o ran cyfoeth yr adeiladau a oroesodd yn yr ardal ynghyd â phosibiliadau tystiolaeth ddogfennol sydd ynghlwm wrthynt. Mae Llanaber yn ardal arall lle mae amrywiaeth eang iawn o adeiladau a thystiolaeth ategol ac y mae'n rhoi cip inni ar Feirionnydd yn y cyfnod Elisabethaidd neu'r cyfnod cyfoes cynnar.

Enghraifft o hyn yw Llwyndu, tŷ yn arddull Eryri yn dyddio o 1581 gyda thŷ eilaidd yn dyddio o 1592/3 sydd efallai yn perthyn i'r system unedol o ddatblygiad graddol lle cydiwyd adeilad eilaidd wrth y prif dy neu ei adeiladu'n gyfagos. Mae tystiolaeth ddogfennol yn datgelu fod sawl cenhedlaeth o deulu o gyfreithwyr yn gysylltiedig â nifer o'r teuluoedd a'r tai y bu'r prosiect yn edrych arnynt ym Meirionnydd. Fel nifer o'r adeiladau y buom yn edrych arnynt, cymhathwyd y daliad yn un o'r stadau mwyaf.

Ym Mhlas yn Egryn, sy'n perthyn i'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol, gwelir patrwm tebyg o dy neuadd o tua 1509 gyda llawr a osodwyd yn ddiweddarach yn ogystal â thŷ eilaidd yn dyddio o tua 1618. Unwaith eto mae ymchwil helaeth wedi datgelu llawer ond nid fydd pob adeilad yn datgelu cymaint o wybodaeth. Er hynny, siwrnai o obaith yw ymchwil o'r fath a daw mwy o hanes hynod ddiddorol Meirionnydd i'r golwg. Rhywbryd yn y dyfodol gobeithiwn roi'r un math o sylw i dai yn ne Meirionnydd ag a roddwyd i'r rheiny yng ngogledd yr hen sir.

Peter Thompson, Llanaber

Merioneth Newsletter

The first newsletter with a local flavour comes from the Meirionnydd volunteers and some news about developments here. As the Project's initial tree-ring dating, building interpretations and house histories comes to the end of its phase plans are now in hand to pursue further research into specific areas to improve our understanding of the social context of the buildings we have so far examined. Mention has been made of the houses in the Vale of Ffestiniog. Good archival material has enabled a rudimentary appreciation of the landholding and estate development and we hope to study this in greater depth.

Egryn, Dyffryn Ardudwy

Ffestiniog is not isolated in its richness of surviving buildings and the potential of documentary evidence. Llanaber is another area that has an equally rich variety of buildings and supporting evidence and is offering insights into Elizabethan or early modern Meirionnydd.

An example is Llwyndu, a Snowdonia house of 1581 with secondary house of 1592/3 possibly fitting the idea of the unit system of phased development with a secondary building either joined to or built adjacent to the primary house. Documentary evidence reveal several generations of a family of lawyers shown to be engaged with many of the families and houses the project has been looking at in Meirionnydd. Like many of the buildings we have been looking at, the holding was taken into one of the larger estates.

The National Trust-owned Plas yn Egryn reveals a similar pattern of hall house c1509 with later inserted floor and a secondary house of c1618. Again extensive research has revealed much but not every building will yield as much information but such research is a journey of hope and more of Meirionnydd's fascinating history will come to light. At some time in the future we hope to put houses in the south of Meirionnydd under a similar spotlight to those in the north of the old county.

Peter Thompson, Llanaber